

Béla Fábry

Magyar Pedagógiai Társaság

Október 1., 18:49

A Magyar Pedagógiai Társaság ÁLLÁSPONTJA a NAT-2018 tervezetéről

A Magyar Pedagógiai Társaság Didaktikai Szakosztálya 2018. szeptember 24-ei kibővített ülésén az MPT Elnökségének felkérésére a Társaság szervezeti egységeinek véleményét is figyelembe véve megvitatta a NAT 2018. augusztus végén megjelent tervezetét.

A jelenlévők és az írásban véleményt nyilvánítók fontosnak és szükségszerűnek tartották a dokumentum elkészültét. Az MPT megértéssel követi a tervező szakértői csoport törekvéseit, azt, hogy napjaink kihívásaira egyre szakszerűbb és tudományosan megalapozott választ igyekeznek adni, már, ami egy tantervi szabályozási válasszal a közoktatás problémáira válaszként adható. Fontos értéként emeljük ki, hogy a dokumentum szerkesztői a tanulási folyamatok főszereplőjének a biztos és korszerű tudással rendelkező tanulót, tanulói közösséget tekintik.

A Magyar Pedagógiai Társaság álláspontját a szakosztályi ülés (ennek megelőző írásbeli és követő vitái) alapján alkotta meg. Álláspontunk megfogalmazásakor fontosnak tartottuk a javító szándékú véleményekre való fókuszálást.

I. Kiemeljük ezek közül a NAT-tervezet támogatandó elemeit.

- A tartalmi szabályozást tárgyaló rész (1. fejezet) gyermekközpontú, megfogalmazott pedagógiai elvei előremutatóak, korszerűek.
- Különleges bánásmód szerepe, az „egyéni tanulási utak” legitimációja, ösztönzése markánsan megjelenik.
- Integrált szemléletmódra törekvés.
- Az értékelési rendszer a fejlesztő, szöveges értékelés irányába mozdul el.
- Digitális kompetenciák és digitális pedagógia szerepe is érdemi helyet kap, ugyanakkor célszerű lenne a kifejtést kettéválasztani a 9-10. és 11-12. évfolyamoknál.
- Az idegen nyelv oktatása érdemben szerepel, de e szakmai rész a nyelvtanárok bevonásával tovább finomítható.

II. A tervezetből elhagyandó elemek.

- **Fejlesztő vagy 0. évfolyam elhagyását javasoljuk, hiszen ez minden szándéka ellenére a korai szegregációt segítené elő, s egyben semmibe veszi az óvodák fejlesztő munkáját. A 0. évfolyam bevezetése nyilván törvénymódosítási kérdés. E helyett helyreállítani javasoljuk a „rugalmas beiskolázás” elve alapján ennek gyakorlatát.**

A NAT fejlesztési feladatrendszere szorosan kapcsolódik a kisgyermekkorai fejlesztés irányait meghatározó Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott célokhoz, ez helytálló, és erősíti az óvodai nevelés súlyát. De a kifejtés, a javaslat további része nem ezt támogatja.

Ellenkezőleg, a magyar óvodai nevelés szakmai tartalmának súlyos csontkítását jelenti. Ezért nem ez fogadható el, mivel a köznevelési törvény fejlettség szerinti beiskolázást biztosít, nincs tehát szükség felkészítő fejlesztő évfolyamra az iskolában! Az óvodai hálózat jól képzett óvodapedagógusokkal és szakmai munkát segítő szakemberekkel meg tudja oldani minőségi értékek alapján megvalósítható nevelést, fejlődés segítését differenciált egyéni bánásmód alapján.

- Nem szükséges a mindent meghatározó centrális szabályozás, a tantárgyi táblaműfajidegen, az adaptivitást korlátozza.

III. Átdolgozandó elemek.

- Túl részletesen fogalmazza meg a tananyagot, a **tananyag tartalmában túlterhelt**, beleértve a magas óraszámokat is.
- A mindent meghatározó centrális szabályozást korszerű, **adaptív megoldással javasoljuk lecserélni**.
- Kezdeményezzük a „nemzetiségi oktatás”-ról szóló részeket bővebben kifejteni.
- Összhangban a jelen álláspont I. pont első és negyedik bekezdésben mondottakkal, indítványozzuk az értékelés rendszerének részletes kidolgozását (ez nyilván törvénymódosítást jelent).
- A környezetismeret szerepe, a természettudományi tantárgyak oktatása kapcsán az alábbiakra hívjuk fel a figyelmet:

A tervezetben foglalt megoldás problémái (képzés, attitűd, oktatási hagyományok, társadalmi szükségletek stb.) jelzik, hogy a fejlesztés csakis alternatívák alapján, azok választhatóságát biztosítva valósítható meg (időben biztosított személyi és tárgyi feltételek megléte – ideértve az időben megvalósított képzést - esetén támogatandó siker esélyével a progresszív, innovatív megoldás).

- A szakgimnáziumoknál csak a szakirányú továbbtanulásra való felkészítést jelöli meg célként a NAT. A NAT-tervezet nem foglalkozik a szakközépiskolákkal, vagyis a korosztály 25%-ával.

IV. Vitatott elemek.

- Az óraszámok és a tantárgyi tábla műfajidegen egy alaptantervtől, fokozza a rendszer inadaptivitását.
- A 9 évfolyamos általános iskola kérdését szakmai megközelítés alapján fontosnak tartjuk, de hangsúlyozzuk, hogy ezt csak rendszerszerű megközelítésben szabad felvetni.

V. Hiányzó, vagy erőtlenül kifejtett elemek.

- A tanulók hátrányos helyzetből adódó kulturális deficitjét, illetve másságát, az erre a helyzetre adott, tantervbe foglalható tanulástámogatási válaszokat nem tette kifejtés tárgyává;
- Megfelelő pályaorientáció és az életen át tartó tanulásra felkészítő fejlesztési feladatok;
- A pályaorientációnak középfokon nemcsak a gimnáziumban, hanem a szakképzésben is meg kell jelennie;
- A természettudományos kultúra érdemi helye, a XXI. századi kihívásokra adott válaszokkifejtetlen;
- A Művészetek műveltségi területek körében helyreállítandó a Dráma/bábjáték, a Tánc, Mozgókép-kultúra, Hon- és népismeret korábbi, e tárgyak presztízsét kifejező helye;

- Nem egységes tantárgyi tartalmak és leírások. A „fő témakörök” leírásainak absztrakciós szintje és struktúrája az adott tantárgy objektív természetétől jóformán függetlenül) igencsak különbözőek;
- A tantárgyakhoz nem köthető fejlesztési célok (pl. életpálya-építési készségek, könyvtárhasználat/információfeldolgozás, pénzügyi kultúra, médiatudatosság stb.) megjelenése és megvalósíthatósága.

*

A Nemzeti Alaptanterv 2018. augusztus végén nyilvánosságra került tervezetében, fogalmi rendszerében, nyelvezetében számos előremutató elképzelés jelenik meg. Ez azonban nem oldja meg közoktatásunk alapvető gondjait.

A rendszert változatlanul nyomasztja a központosítás, az iskolák tantervi gúzsbakötése, a kötelező típusonként egyetlen kerettanterv, a tankönyvek választhatóságának hiánya, az iskolák pedagógiai, gazdasági és munkaügyi szabadságának eltörlése, a hibás pedagógus életpálya-modell. A nemzetközi és a hazai szakmai felmérések, kutatások számos egyéb rendszer-problémára is felhívják a figyelmet (pl. a korai iskolaelhagyás, nemzetközi összehasonlításban a tanulók kompetenciákban mutatkozó lemaradása, a középiskolai és az azt követő képzésekben részt vevő fiatalok aránya). E problémák kezelése a NAT „bevezetésével” egyidejűleg követel beavatkozást.

Úgy látjuk, hogy a most vitára bocsátott NAT az eredeti tervekhez képest 2019-től nem vezethető be, ugyanis nem adottak a pedagógusi, tananyagtartalmi és infrastrukturális feltételek sem. Álláspontunk szerint a NAT „bevezetése” csak a folyamatos innováció-támogató implementáció útján járható.

Fontosnak tartjuk továbbá hangsúlyozni, hogy a tervezet érvényesítése csak a pedagógusképzés átfogó áttekintése, fejlesztési stratégiájának adaptációja után lehet valamennyire is eredményes, e feladatokra időben és kellő időt szánva, a feladatra esetenként eltérő megoldást alkalmazva - új szak alapításával, indításával, máskor a követelmények korrekciójával - fel kell készíteni a pedagógusokat.

Eljárási problémaként fogalmazzuk meg, hogy a jelen NAT-változat kidolgozásának alapját jelentő NAT-koncepció kialakítását sajnálatos módon nem előzte meg szakmai és társadalmi vita.

Budapest, 2018. szeptember 30.

A Magyar Pedagógiai Társaság elnökségének nevében:

Trencsényi László elnök

Fábry Béla ügyvezető elnök